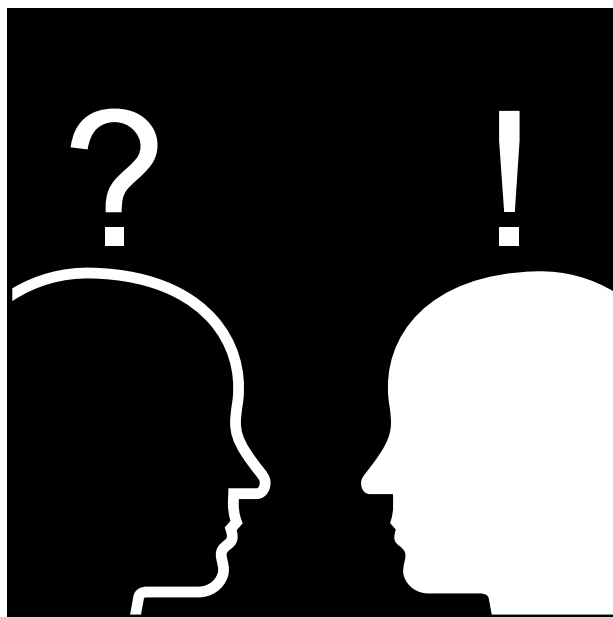

Att ha
God man
eller
Förvaltare

FUB

För barn, unga och vuxna
med utvecklingsstörning

Om ordet "hen"

I texten finns ordet "hen".

Det är ett ganska nytt ord i svenskan.

Det används om personer i stället för "hon" eller "han".

Om könet på en person är okänt kan man använda "hen".

Om könet inte har någon betydelse kan man använda "hen".

Det kan vara praktiskt att skriva "hen" i stället för "hon eller han".

Till exempel:

Din gode man behöver ha kunskap om LSS.

Hon eller han ska hjälpa dig att få de insatser som du behöver.

Då kan man i stället säga eller skriva:

Din gode man behöver ha kunskap om LSS.

Hen ska hjälpa dig att få de insatser som du behöver.

Jag hoppas att du tycker att det går bra att använda ordet "hen"!

Hans

Innehåll

Förord.....	4
Alla människor är lika mycket värda.....	5
Mänskliga rättigheter.....	6
Konventionen om rättigheter, för personer med funktionsnedsättning.....	7
Vuxen och myndig.....	8
Svårt att bestämma.....	9
Ska någon annan bestämma åt dig?.....	10
Du kan behöva hjälp att bestämma.....	11
Du kan få hjälp av en god man.....	12
Du kan få hjälp på flera områden.....	13
Sörja för person.....	14
Bevaka rätt.....	15
Förvalta egendom.....	16
Mer om Förvalta egendom.....	17
Vem kan få hjälp av en god man?.....	18
Vem kan bli god man?.....	19
Anhöriga.....	20
Vad behöver en god man kunna?.....	21
Hur går det till att få en god man?.....	22
Vad händer när du har ansökt om en god man?.....	23
När du träffar en person som vill bli din gode man.....	24
Vad behöver din gode man veta om dig?.....	25
Vad får du göra om du har en god man?.....	26
Samarbete.....	27
Hur ofta behöver du träffa din gode man?.....	28
Vart ska din post gå?.....	29
Kan din gode man ta ut dina pengar från banken?.....	30
Kostar det pengar att ha god man?.....	31
Hur länge kan du ha god man?.....	32
Vad är en förvaltare?.....	33
Vad gäller om du har en förvaltare?.....	34
Privatliv om du har förvaltare.....	35
Överförmyndaren.....	36
Om du inte är nöjd.....	37
Hur kan du göra om du inte får en god man?.....	38
En bra god man.....	39

Förord

Det här häftet är för dig som har god man eller förvaltare.

Alla människor har rättigheter.

Men alla känner inte till sina rättigheter.

Många personer som har god man eller förvaltare vet inte vad de själva får göra.

Många vet inte vad en god man eller förvaltare kan göra.

Det är bra om du vet hur en god man eller förvaltare kan hjälpa dig.

Då kan du tala hur du vill ha din hjälp.

Du kan styra mera i ditt eget liv.

Jag hoppas det här häftet ger dig kunskap och självförtroende.

Jag vill tacka Klippansektionerna i Halland.

Ni har berättat om era upplevelser av att ha god man.

Ni har kommit med många frågor.

Det har hjälpt mig att förstå vad som är viktigt att veta för personer som har god man eller förvaltare.

Jag vill tacka Therése Fridström Montoya.

Therése har forskat om god man och förvaltare.

Hon har tittat på innehållet i häftet och haft åsikter.

Det har varit en viktig hjälp.

Halmstad 30 maj 2017

Hans Nilsson

Alla människor är lika mycket värda

Människovärdet är alltid det samma.

Det ändras inte av vad du kan.

Det ändras inte av om du är rik eller fattig.

Det ändras inte av om du är kvinna eller man.

Det ändras inte av var du kommer ifrån.

Det ändras inte av hur du ser ut.

Det ändras inte av någonting.

Alla människor är alltid lika mycket värda.

Mänskliga rättigheter

FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna

De mänskliga rättigheterna gäller alla människor i hela världen.

Alla människor är födda fria.

Alla människor är lika värdefulla.

Alla människor har rättigheter.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Människor med funktionsnedsättning kan ha det svårt.
Så är det i alla länder.
De behöver särskilt skydd.
FN har antagit en konvention om rättigheter för
personer med funktionsnedsättning.

I konventionen lovar staterna att arbeta för att
göra det bättre för personer med funktionsnedsättning.

Sverige har skrivit under konventionen.
Sverige lovar att följa bestämmelserna i konventionen.

Konventionen säger att staterna ska visa respekt för att alla har ett värde.
Personer med funktionsnedsättning ska få möjlighet att
bestämma och välja själva.

Du är vuxen och myndig

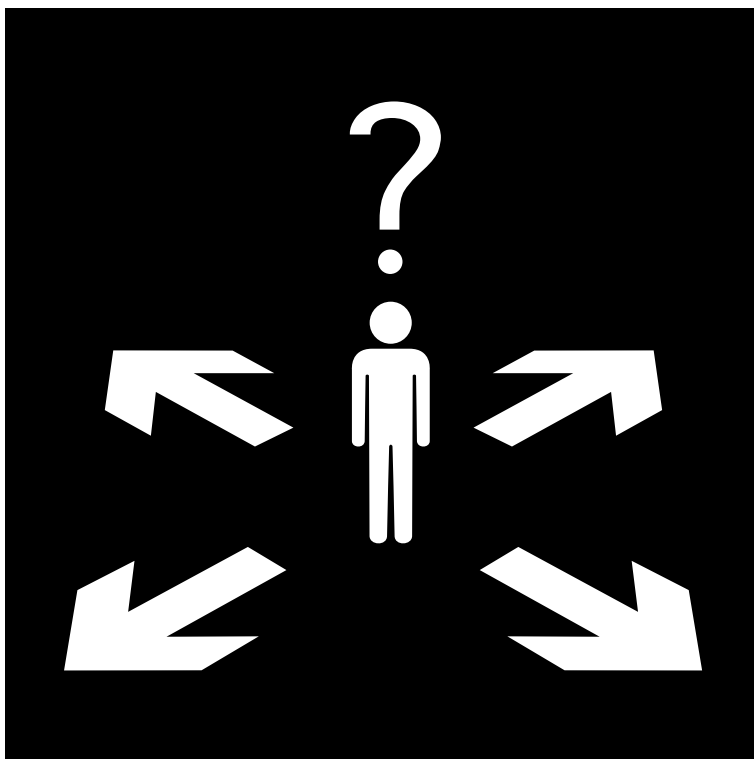
Du får bestämma

Har du fyllt 18 år är du myndig.
Då får du bestämma själv.

Det är du som vet hur du vill ha det.
Din vilja är viktigast.
Det är dig det gäller.

Det kan vara svårt att bestämma

Vad finns det att välja på?

Vilket är bra?

Är något dåligt?

Ska någon annan bestämma åt dig?

Ska någon bestämma över dig?

Eller ska du bestämma allting själv fastän det är svårt?

Du kan behöva hjälp att bestämma.

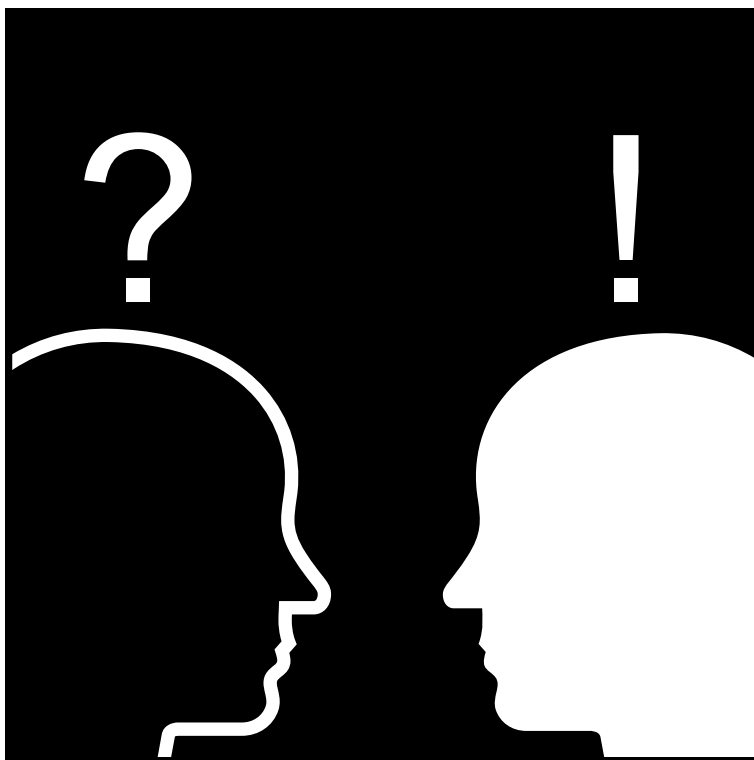
Du kan behöva att någon hjälper dig.
Du kan behöva hjälp att förstå svåra saker.
Du kan behöva goda råd.

Den som hjälper dig ska ta reda på vad du vill.
Den som hjälper dig ska samarbeta med dig.

Den som hjälper dig ska inte bestämma över dig.
Den som hjälper dig ska lyssna och försöka förstå dig.

Din vilja är viktig i ditt liv.

Du kan få hjälp av en god man

En god man är en person som ska hjälpa dig.

En god man kan hjälpa dig att sköta dina pengar.

En god man kan hjälpa dig att få stöd från samhället.

En god man kan hjälpa dig så att stödet fungerar bra.

Den som har en god man kallas för huvudman.

Du kan få hjälp på flera områden

En god man eller förvaltare kan hjälpa dig på tre områden.
Områdena kallas:

- **Sörja för person**
- **Bevaka rätt**
- **Förvalta egendom**

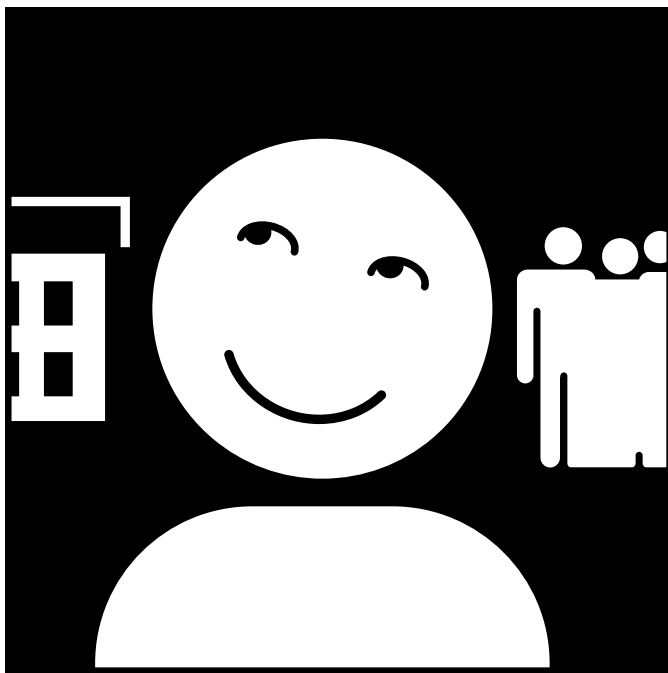
Du kan få hjälp på ett område, på två, eller på alla tre.
Det kan vara svårt att skilja på de olika områdena.
Många som har god man behöver hjälp på alla tre.

Du kan ha god man på något område och förvaltare på något.

Samma person kan vara både god man och förvaltare.

Det går inte att säga precis hur en god man ska hjälpa dig.
På de närmaste sidorna får du veta vad en god man kan hjälpa dig med.

Vad betyder "Sörja för person" ?

Din gode man ska se till att du får den hjälp du behöver.
Du ska kunna leva ditt liv som du själv vill.

Din gode man kan hjälpa dig att ansöka om hjälp från samhället.

Det kan handla om att du vill ha annat boende.

Det kan handla om att du vill ha en kontaktperson.

Det kan handla om hjälpmedel eller annat som du kan behöva.

Det kan handla om mycket annat.

Din gode man kan se till att hjälpen från samhället fungerar.

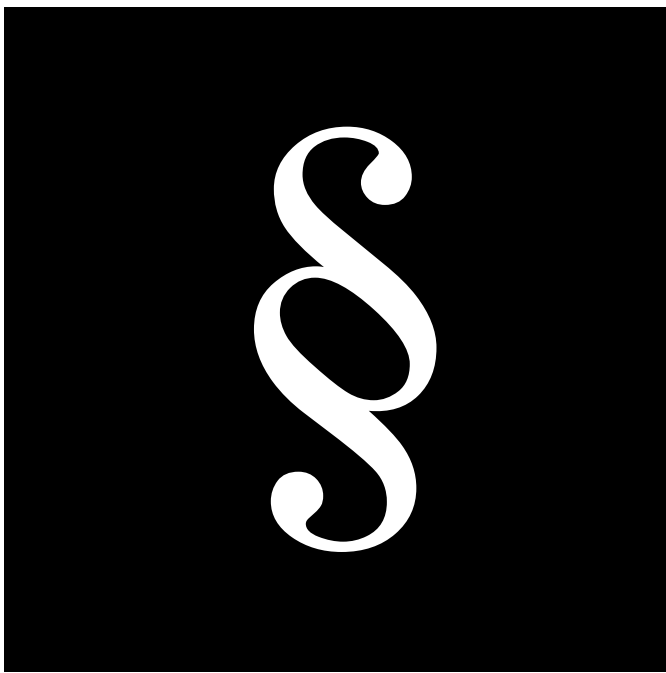
Hjälpen du får ska fungera bra för dig.

Din gode man kan hjälpa dig så att du blir nöjd.

Din gode man ska fråga dig hur du vill ha det.

Om du vill kan din gode man kan vara med och göra din genomförandeplan.

Vad betyder "Bevaka rätt" ?

Din gode man ska se till att dina rättigheter respekteras.

Din gode man kan se till att du får hjälp och stöd.

Det kan vara insatser enligt LSS, bostadstillägg, handikappersättning eller försörjningsstöd.

Hen kan hjälpa dig om du ska sälja en bostad eller göra andra stora affärer.

Din gode man kan hjälpa dig med din deklaration.

Din gode man kan se till att du får din rätt vid arv.

Din gode man kan ansöka om bostadstillägg och handikappersättning.

Om det behövs kan hen ansöka om försörjningsstöd.

Din gode man kan söka fondmedel eller andra bidrag för dig.

Vad betyder "Förvalta egendom" ?

Din gode man ska hjälpa dig med ekonomin.
Din gode man kan se till att dina räkningar blir betalda.

Det är viktigt att ni träffas och pratar om dina pengar.
Din gode man kan visa hur dina pengar används.

Ni kan göra en budget tillsammans.
Då har du ansvar för att följa det som ni har bestämt.

Din gode man kan se till att du har pengar till
mat och kläder och annat som du behöver i vardagen.
Din gode man kan se till att du har fickpengar.

Din gode man kan lämna pengar till personalen i ditt boende.
Personalen de ska hjälpa dig att använda dem.
De ska redovisa för din gode man och visa kvitton.

Du behöver inte redovisa hur du använder dina fickpengar.

Mer om att "Förvalta egendom"

Din gode man kan se till att du sparar.
Sparpengarna kan du behöva
till möbler, TV, mobiltelefon, dator, resor eller annat.

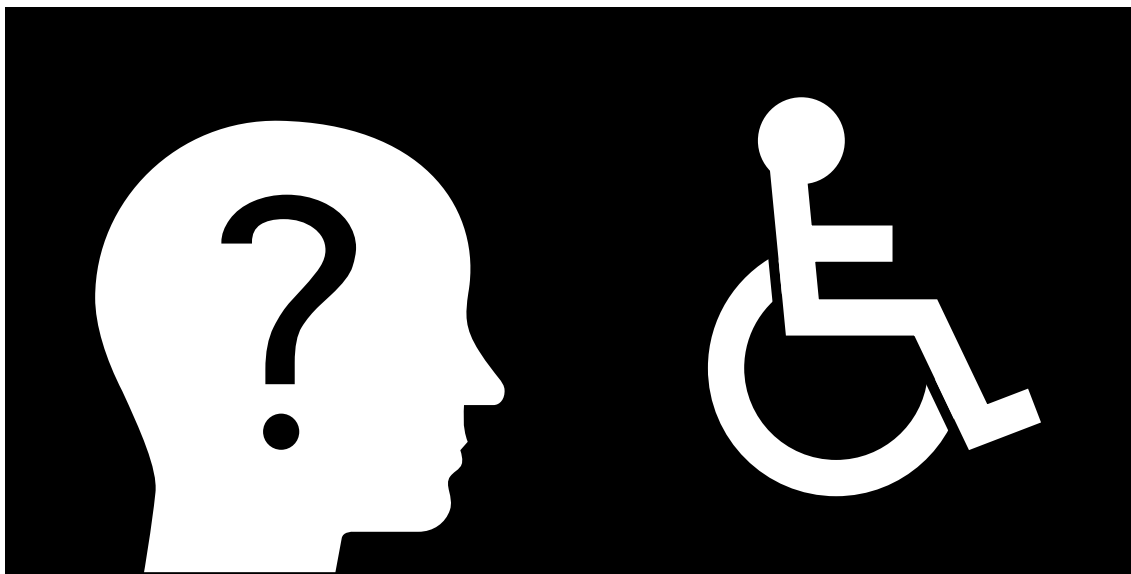
Du får använda dina pengar som du vill.
Din gode man kan hjälpa dig att använda dina pengar på ett bra sätt.

Det kan vara svårt att förstå hur pengarna används.
Då kan din gode man se till att de används för ditt bästa.

Om du har skulder kan hen göra en plan för att betala dem.
Om du behöver skuldsanering kan hen ansöka om det.

Din gode man kan se till att du har de försäkringar du behöver.

Vem kan få hjälp av en god man?

Om du är sjuk eller har funktionsnedsättning kan du få hjälp av en god man.

Du kan bara få en god man om du behöver hjälp.

Du kan inte få en god man om du klarar dig själv.

Det är frivilligt att ha god man.

Du kan bara få en god man om du själv vill.

Vem kan bli god man ?

En god man ska vara ärlig och ordentlig.

En god man får inte ha begått brott eller ha slarvat med sina egna pengar.

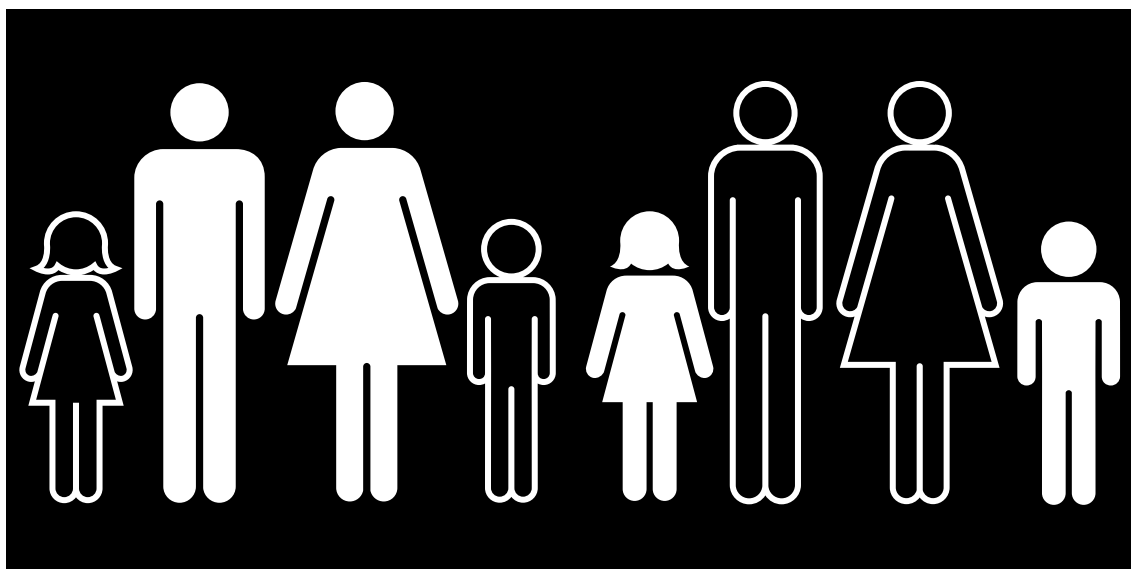
Alla som vill bli gode män kontrolleras hos polisen, kronofogden och socialtjänsten.

En god man är inte anställd av kommunen.
Sekretesslagen gäller inte för gode män.
Det betyder att de inte har tystnadsplikt enligt lag.

En god man ska inte prata om dig med personer som inte har med det att göra.
Det är viktigt att du kan ha förtroende för din gode man.

Det är viktigt att det känns bra med din gode man.
Ni behöver samarbeta.
Om du inte tycker att ni kan samarbeta så kan du tala om det för överförmyndaren.

Anhöriga

Du kan ha en anhörig som god man.

Det kan vara en förälder, ett syskon eller någon annan som du känner.

Det kan fungera bra.

Ni känner redan varandra väl.

Ibland träffar du din anhörige som god man.

Ibland träffar du hen som förälder, syskon eller vän.

Det kan vara svårt att skilja på rollerna.

Dina närmaste släktingar kan ansöka om god man för dig.

Dina närmaste släktingar får läsa papper om dig hos överförmyndaren.

Dina närmaste släktingar kan begära att en god man som inte sköter sig ska få sluta.

Vad behöver en god man kunna?

En god man ska vara ärlig och ordentlig och kunna sköta din ekonomi.

Din gode man behöver ha kunskap om LSS och andra lagar.

Hen kan hjälpa dig att få de insatser som du behöver.

Din gode man behöver veta målen för LSS-insatser:

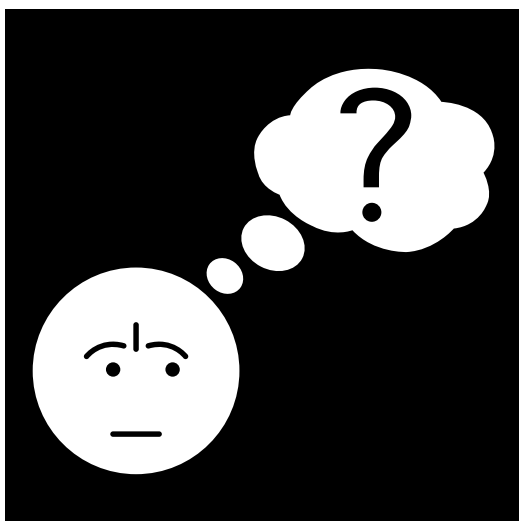
- Du ska få **möjlighet att leva som andra.**
- Du ska få **möjlighet att vara med i samhällslivet.**
- Du har rätt att **bestämma själv.**
(Om du har förvaltare kan du inte bestämma allt själv.)

Din gode man behöver veta att du kan förstå och lära dig nya saker.

Din gode man behöver veta att du kan vara delaktig om du får en chans.

Berätta det för din gode man!

Hur går det till att få en god man?

Någon måste ansöka om du ska få en god man.

Du kan själv ansöka om att få en god man.

Dina närmaste släktingar kan ansöka åt dig.

Socialtjänsten och sjukvården ska anmäla om någon behöver en god man.

Ansökan görs hos överförmyndaren eller hos tingsrätten.

Det är tingsrätten som bestämmer om du ska få en god man.

Överförmyndaren kan tala om hur det går till att ansöka.

De kan berätta vilka papper som behövs.

Vad händer när du har ansökt om en god man?

Du kan själv föreslå vem du vill ha som god man.
Annars föreslår överförmyndaren en god man.

Se till att du får träffa personen som överförmyndaren föreslår.
Då kan du berätta vad du behöver hjälp med.

Om du godkänner personen kan hen bli din gode man.

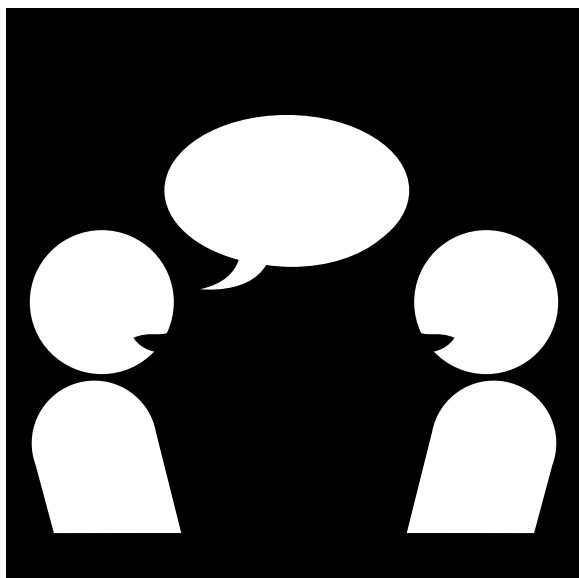
Tänk efter innan du bestämmer dig.
Du kan behöva tänka efter några dagar.
Din gode man är en viktig person i ditt liv.
Ni måste kunna samarbeta.

När du har bestämt dig ska du tala om det för överförmyndaren.
De skickar din ansökan till tingsrätten.
Om tingsrätten beslutar att du ska få en god man får ni var sitt brev.

I brevet står det vem som är din gode man.

Sedan kan ni planera och börja samarbeta.

När du träffar en person som vill bli din gode man

Fundera på vad du vill fråga personen.
Du kan be någon som du litar på att vara med.

Be personen att berätta om sig själv.
Fråga hur hen vill vara som god man eller förvaltare.
Hur tänker hen om ert samarbete?

Berätta vad du vill ha hjälp med.
Berätta hur du vill att ni ska samarbeta.

Det är viktigt att du känner att ni kan samarbeta.

Det kan hända att du inte tror att ni kan samarbeta.
Då kan du säga till överförmyndaren att
du vill ha en annan god man.

Du kan säga att du behöver tid att tänka.
Du kan behöva prata med någon om dina funderingar.

Vad behöver din gode man veta om dig?

Berätta om din funktionsnedsättning. Berätta vad du klarar själv. Tala om vilken hjälp du behöver. Berätta vad du vill bli bättre på.

Berätta om dina intressen och önskningar. Hur vill du ha det med ditt boende, ditt arbete och din fritid?

Tala om hur du vill att dina räkningar ska skötas. Vill du vara med eller vill du att din gode man gör det själv?

Prata om hur ofta ni ska träffas. Ni behöver ses så ofta att ni lär känna varandra väl.

Din gode man eller förvaltare vet inte allt från början. Hen kan förstå dig bättre om du berättar om dig själv.

Var inte rädd för att säga vad du vill!

Vad får du göra om du har en god man?

Du samma rättigheter och samma frihet som innan.
De ändras inte när du får en god man.

Du får bestämma över dig själv och det du äger.
Du får skriva på ansökningar och avtal.
Du får ta ut pengar från banken.

Den gode mannen bestämmer inte åt dig.
Hen ska hjälpa dig.
Din gode man kan hjälpa dig att bestämma.

Ni ska samarbeta för ditt bästa.

Det är viktigt att du håller det ni kommit överens om.
Fråga din gode man innan du gör något viktigt.

Din gode man ska fråga dig innan han eller hon gör något för dig.

Samarbete

När du har en god man får du bestämma själv.

Din gode man får inte bestämma mot din vilja.
Din gode man ska inte bestämma utan att fråga dig först.

Din gode man ska fråga vad du vill ha hjälp med.
Ni kan bestämma tillsammans hur hen ska hjälpa dig.

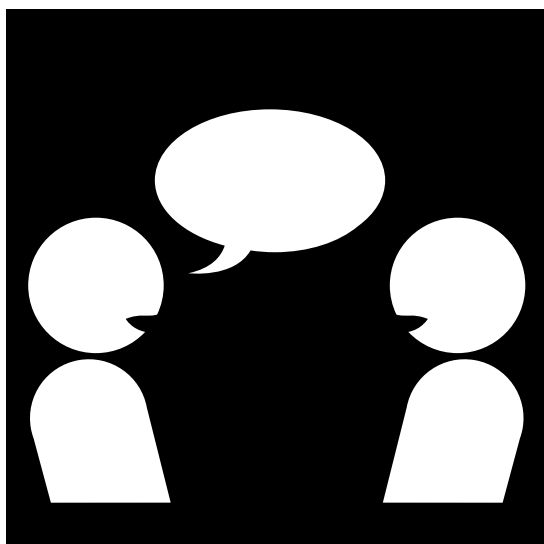
Din gode man kan hjälpa dig med det du behöver.
Saker som du klarar själv behöver du ingen hjälp med.

Din gode man ska samarbeta med dig och lyssna på dig.
Var inte rädd för att säga vad du tycker.

Det är viktigt att du samarbetar med din gode man.
Du har ansvar för din del av samarbetet.

Det är viktigt att du håller det ni bestämt tillsammans.
Annars blir det svårt för den gode mannen att hjälpa dig.

Hur ofta behöver du träffa din gode man?

Du och din gode man behöver känna varandra väl.
Ni bestämmer tillsammans hur ofta ni ska träffas.
Du kan också ringa eller skriva till din gode man.

Din gode man behöver veta hur du har det.
Hen behöver lyssna på hur du vill ha det.

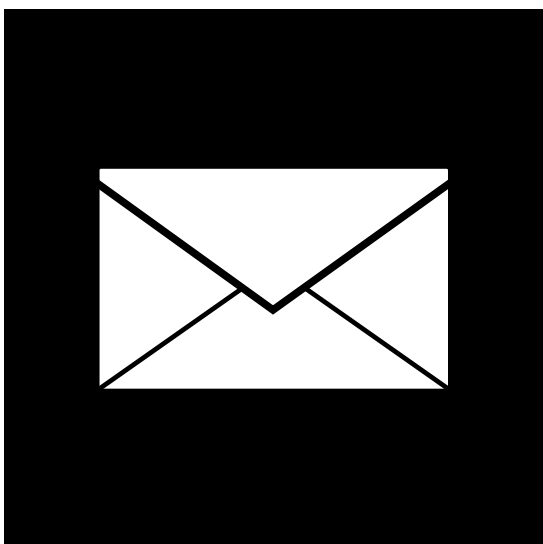
Ibland händer det saker som du behöver hjälp med.
Då behöver du veta hur du kan nå din gode man.

Din gode man behöver vinna ditt förtroende.
Det kan ta tid.
Ni behöver träffas och lära känna varandra.

Din gode man ska låta dig vara delaktig.

När ni känner varandra kan det räcka att ses mindre ofta.
Men det är viktigt att ni har en bra kontakt.

Vart ska din post gå?

Du kan komma överens med din gode man om din post.
Ni kan bestämma att din gode man hämtar viktiga brev hos dig.

Då måste du ta hand om posten.
Viktiga papper får inte försvinna.

Dina räkningar måste betalas innan det är för sent.
Din gode man behöver få dem i tid.

Ni kan bestämma att din post ska gå till din gode mans adress.
Då behöver du inte tänka på posten.

Det är bra att träffas och betala räkningarna tillsammans.
Då kan du lära dig om hur pengarna används.
Då kan du kanske ta mera ansvar själv i framtiden.

Kan din gode man ta ut dina pengar från banken?

En god man som ska förvalta egendom får använda ett konto i banken. Dit kommer din inkomst.

Från kontot betalar din gode man dina räkningar. Andra bankkonton är spärrade för din gode man.

Ibland behöver du pengar till något särskilt. Du kanske ska handla möbler eller göra en resa. Pengarna behöver tas ut från banken.

Din gode man behöver få lov från överförmyndaren för att ta ut pengar. Du ska också godkänna det om du kan förstå hur pengar används.

Ni har nog kommit överens om att du inte ska ta ut sparade pengar själv. Om du vill göra det är det bäst att du pratar med din gode man först.

Om du har förvaltare kan sparkontona vara spärrade för dig.

Din gode man ska berätta hur dina pengar har använts varje år. Hen ska lämna en redovisning. Din gode man ska visa överförmyndaren att hen har skött sitt uppdrag.

Kostar det pengar att ha god man?

En god man eller förvaltare har rätt att få betalt.
Betalingen till din gode man kallas arvode.

Om du har råd ska du betala din gode mans arvode.
Det kostar ofta mellan 6 000 och 12 000 kronor om året.

Om din inkomst är större än 2,65 gånger prisbasbeloppet får du betala.
(Om din inkomst är större än 118 720 kronor 2017)

Har du mer än två gånger prisbasbeloppet i förmögenhet får du betala.
(Om du har mer än 89 600 kronor på banken 2017)

Överförmyndaren räknar ut hur mycket du ska betala.

Om du har låga inkomster och lite sparpengar betalar kommunen.

Hur länge kan du ha god man?

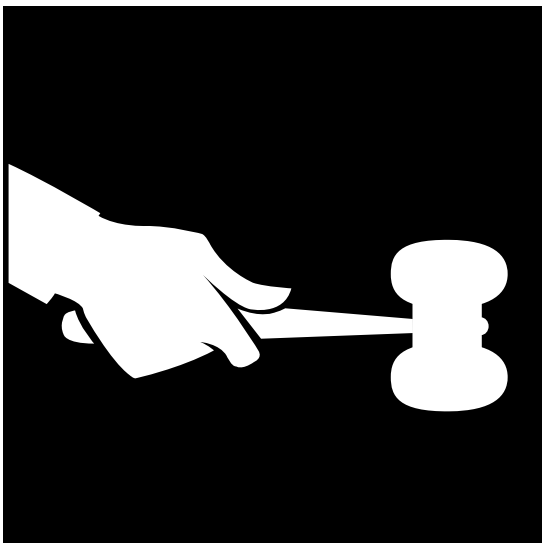
Du kan få hjälp av en god man så länge du behöver.
Det kan vara en kort tid eller hela livet.

En förvaltare ska hjälpa dig så länge du behöver.
Överförmyndaren ska undersöka om du behöver ha förvaltare.
Det gör de en gång om året.

Du kan begära att tingsrätten ska avgöra om du behöver förvaltare.

Det kan hända att du vill byta god man.
Då ska du vända dig till överförmyndaren.

Vad är en förvaltare?

En förvaltare kan hjälpa dig med samma saker som en god man.

Men det finns en viktig skillnad:

Om du gör saker som blir till skada för dig.

Om du blir utnyttjad av någon.

Då kan du kan behöva skydd.

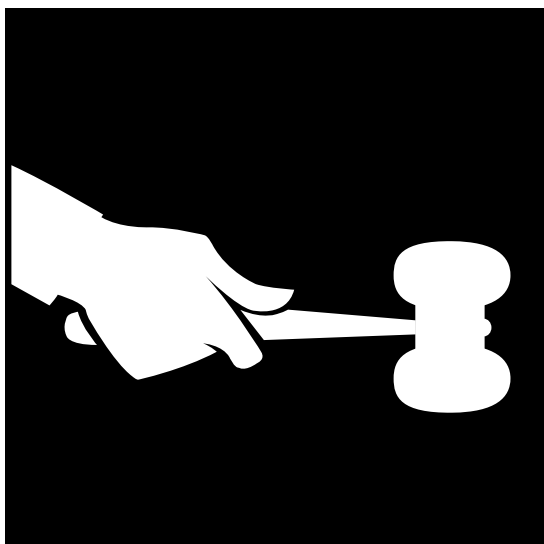
Då kan tingsrätten bestämma att du ska ha en förvaltare.

Du kan få en förvaltare även om du inte vill.

Förvaltarens uppdrag kan gälla i allmänhet eller särskilda ärenden.

Gäller det särskilda ärenden får förvaltaren bara bestämma i de ärendena.

Vad gäller om du har en förvaltare?

Om du har förvaltare får du inte skriva på avtal eller ansökningar.
Förvaltaren får skriva på för dig.
Förvaltaren behöver inte ha ditt medgivande.

Du får inte ta ut pengar från banken utan förvaltarens tillåtelse.

Förvaltaren bestämmer hur mycket pengar du får använda.

Förvaltaren ska försöka komma överens med dig.
Om ni inte kommer överens får förvaltaren bestämma.

Allt som förvaltaren gör ska vara för ditt bästa.

Förvaltaren får göra saker för dig utan ditt samtycke.
Men bara om det hör till förvaltarens uppgift.

Privatliv om du har förvaltare

Din förvaltare får bestämma över det som uppdraget gäller.
Du behöver veta vilket uppdrag förvaltaren har.

Du är inte omyndigförklarad om du har förvaltare.
Du får rösta i allmänna val, du får gifta dig och söka jobb.
Du bestämmer själv i personliga saker.
Du får göra vad du vill på din fritid.
Du får träffa vem du vill.

En bra förvaltare gör dig delaktig.
Då kan du lära dig att ta mera ansvar själv.
I framtiden kan du kanske klara dig med hjälp av en god man.

En gång om året ska överförmyndarnämnden se över
om du behöver ha förvaltare.

En förvaltare får bestämma själv utan att fråga dig.
I allt annat gäller samma saker som när du har god man.

Överförmyndaren

I varje kommun finns en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd.

Överförmyndaren granskar gode män och förvaltare.

Gode män och förvaltare måste följa regler och bestämmelser.

Överförmyndaren är inte deras chef.

Överförmyndaren kan inte säga till en god man eller förvaltare hur hen ska göra.

Överförmyndaren ska hjälpa dig om du vill byta god man.

Du kan inte själv bestämma att byta förvaltare.

Dina sparpengar har en överförmyndarspär.

Din gode man eller förvaltare måste få lov av överförmyndaren för att ta ut dem.

En gång om året ska din gode man rapportera hur hen har hjälpt dig.

Hen ska visa vad dina pengar har använts till.

Hen ska lämna kvitton och papper från banken.

Din gode man ska också berätta hur hen har hjälpt dig på andra sätt.

Du får läsa alla papper om dig som finns hos överförmyndaren.

Om du inte är nöjd

Det kan hända att du inte är nöjd med din gode man.
Du kan vara missnöjd med ert samarbete.

Du kanske inte känner dig delaktig.
Prata med din gode man om hur du vill ha det.

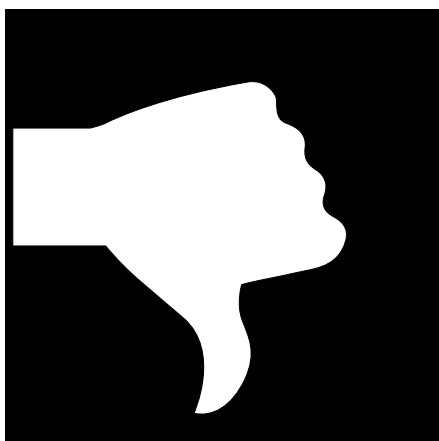
Om du vill klaga på din gode man ska du prata med överförmyndaren.
Överförmyndaren måste utreda det du klagat på.

Om du vill byta god man kan du prata med din gode man.
Sedan kan ni tillsammans kontakta överförmyndaren för att
be dem att utse en annan god man.

Om det är svårt att prata med din gode man
kan du vända dig direkt till överförmyndaren.

Be någon som du känner att hjälpa dig.

Hur kan du göra om du inte får en god man?

Om tingsrätten inte anser att du behöver en god man säger de nej till din ansökan.

Du kan överklaga till hovrätten.

Om hovrätten också säger nej kan du få hjälp på andra sätt.

Du kan ge en fullmakt till en anhörig eller någon annan som du litar på. I en fullmakt skriver du under på att en person får sköta vissa saker för dig.

Det kan handla om dina pengar eller om att företräda dig.

Det finns ingen som ska granska den som har en fullmakt.

Därför måste det vara en person som du verkligen kan lita på.

Du kanske behöver hjälp för att förstå din ekonomi.

Då kan du vända dig till kommunens budgetrådgivare.

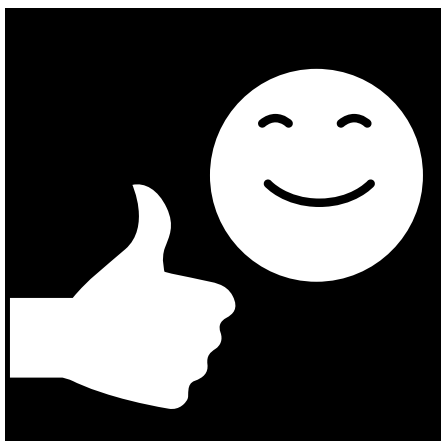
De hjälper dig att göra en budget.

Med en budget är det lättare att hålla reda på pengarna.

Du kan vända dig till kommunen för att ansöka om LSS-insatser.

Du kan också få hjälp med stöd av socialtjänstlagen.

En bra god man (och en bra förvaltare)

En bra god man lyssnar på dig.

En bra god man har tid för dig.

En bra god man tar reda på vad du vill.

En bra god man känner dig väl.

En bra god man visar och förklarar.

En bra god man pratar med dig så att du förstår.

En bra god man gör dig delaktig.

En bra god man låter dig ta ansvar för det som du klarar själv.

En bra god man hjälper dig att bestämma själv.

En bra god man respekterar din vilja.

En bra god man känner till dina rättigheter och respekterar dem.

En bra god man förstår målen för LSS-lagen.

Med en bra god man känner du dig trygg.

Kunskap är makt!

FUB

För barn, unga och vuxna
med utvecklingsstörning